

Nr 123.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1929 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till socialdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1929 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1929/1930 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden samma dag) föreslagit riksdagen att dels godkänna det av departementschefen i sagda statsrådsprotokoll förordade förslaget till ordinarie avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas från och med budgetåret 1929/1930;

dels ock höja det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu 245,500 kronor, med 3,000 kronor till 248,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 7—20 i statsrådsprotokollet.

I 1926 års statsverksproposition framlades för riksdagen förslag om indragningar av personal i statsdepartementen m. m. i syfte huvudsakligen att ernå besparingar i förvaltningskostnaderna. De allmänna uttalandena angående de tilltänkta indragningarnas innebörd gjordes av chefen för finansdepartementet (se nämnda statsverksproposition, Utgifterna: för flera huvudtitlar gemensamma frågor, punkt 1). Under vederbörande huvudtitlar framlade departementscheferna de specialförslag rörande reducering av personalbeståndet, som i anslutning till de allmänna principerna ansågos kunna komma till verkställighet inom de särskilda departementen.

Beträffande socialdepartementet innebar det under femte huvudtiteln (punkt 1) framlagda förslaget, att i avseende å de ordinarie tjänster, vilka tillsättas genom fullmakt eller konstitutorial, följande reduceringar skulle vidtagas, nämligen av kansliråd från 5 till 3, av förste kanslisekreterare från 6 till 4, av andre kanslisekreterare från 4 till 3, av kanslibiträden från 3 till 2 och av expeditionsvakter likaledes från 3 till 2. Sammanlagt skulle sålunda minskningen av antalet dylika tjänster utgöra 7, därav 2 kansliråds-tjänster.

Av de till indragning föreslagna två kanslirådstjänsterna avsåg den ena befattningen såsom föreståndare för departementets regeringsrättsbyrå; indragningen av denna tjänst — ävensom av en förste kanslisekreterarbefattning — sammanhängde med de ändringar beträffande föredragningen i regeringsrätten, vilka ingingo såsom ett led i Kungl. Maj:ts förevarande organisationsförslag. Den andra kanslirådsbefattningen ansågs kunna uteslutas såsom följd av samtidigt ifrågasatt decentralisering i lämplig omfattning av handläggningen av vissa ärenden samt under förutsättning av viss omgruppering av ärendena mellan departementets byråer. Vidkommande decentraliseringen framhölls, att inom socialdepartementet påginge utredning angående möjligheten av att till medicinalstyrelsens avgörande överlämna frågor om utnämning av provinsialläkare och överläkare vid hospital och asyler samt om tilldelande av apoteksprivilegier. Därutöver ansågos en del grupper av såväl till sin art som med avseende å handläggningens omfattning mindre betydande ärenden kunna avskiljas från Kungl. Maj:ts handläggning.

I den skrivelse (nr 245), vari 1926 års riksdag anmälde sina beslut i anledning av Kungl. Maj:ts förenämnda organisationsförslag jämte i ämnet väckta motioner, anförde riksdagen beträffande de av Kungl. Maj:t sålunda för socialdepartementets del ifrågasatta decentralisationsåtgärderna, att riksdagen med anledning av den igångsatta utredningen icke velat för det dåvarande uttala något omdöme om desamma. Riksdagen hade emellertid icke kunnat undgå att ställa sig något tveksam gentemot omfattningen av de föreslagna personalindragningarna, allra helst som riksdagen icke på frågans dåvarande stadium vore fullt övertygad om lämpligheten av samtliga de åtgärder till lättande av arbetsbördan, som man i form av decentralisation avsett skola vidtagas. Särskilt gällde detta i fråga om utnämning till högre tjänster. Efter övervägande av de på saken inverkan omständigheterna hade riksdagen likväl icke, med undantag för vad sålunda anförts beträffande vissa utnämningsfrågor ävensom för frågor om tilldelande av apoteksprivilegier, velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, i avseende å vilket riksdagen icke funnit skäl vidtaga annan avvikelse än som följde av riksdagens — från Kungl. Maj:ts förslag i viss omfattning avvikande — beslut i fråga om regeringsrättsföredragningens anordnande, nämligen att den av Kungl. Maj:t föreslagna ordinarie staten för socialdepartementet utökades med en förste kanslisekreterarbefattning.

Riksdagens beslut innebar överförande å övergångsstat av bland annat två kanslirådstjänster inom socialdepartementet. Då Kungl. Maj:t genom brev den 18 juni 1926 fastställde av riksdagen godkända avlönings- och övergångsstaten för departementet, vidtog Kungl. Maj:t emellertid, med stöd av riksdagens bemyndigande beträffande övergången till den nya organisationen, härutinnan den ändringen, att endast en kanslirådsbefattning överfördes till övergångsstat, medan den andra tjänsten överflyttades till indragningsstat. Den befattningshavare, som överfördes till övergångsstat, var enligt av Kungl. Maj:t i samma brev meddelat beslut kanslirådet å departementets dåvarande andra byrå — byrån för hälso- och sjukvårdsärenden.

I avseende å departementets ordinarie personal har efter år 1926 icke vidtagits annan ändring än att i samband med 1927 års riksdags beslut angående viss omändring beträffande statsdepartementens registratorstjänster m. m. den dåvarande registratorstjänsten i departementet från och med den 1 juli 1927 överflyttats till övergångsstat.

Nu gällande stater för socialdepartementet, vilka enligt beslut av 1928 års riksdag tillämpas från och med ingången av budgetåret 1928/1929, äro av följande utseende:

A. Ordinarie avlöningsstat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	175,200
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	45,200
Ersättning till sakkunniga biträden åt statens inspektör för fattigvård och barnavård	6,000
Summa kronor	226,400

B. Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor 19,100
---	---------------

I enlighet härmed är det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli i riksstaten för budgetåret 1928/1929 uppfört med ett belopp av 245,500 kronor.

Efter den år 1926 genomförda personalorganisationen handläggas socialdepartementets mål och ärenden — fränsett de till statssekreterarens avdelning och regeringsrättsbyrån hörande — å tre byråer, nämligen byrån för sociala ärenden i allmänhet samt ärenden angående hälso- och sjukvård, byrån för lantregering och kommunala ärenden samt byrån för fattigvårds- och barnavårdsärenden. Av dessa byråer har *byrån för lantregering och kommunala ärenden* — oaktat kraftigt ökad arbetsbörda, bland annat på grund av att enligt regeringsrättens beslut till behandling av Kungl. Maj:t i statsrådet överförts de talrika besvärsmålen angående länsstyrelses beslut rörande lön åt fjärdingsman — samma ordinarie personal, fränsett biträdespersonal, som före omorganisationen, nämligen 1 kansliråd, 1 förste kanslisekreterare och 1 andre kanslisekreterare. Å *fattigvårds- och barnavårdsbyrån* är motsvarande personal ävenledes densamma som före personalindragningarna, nämligen 1 kansliråd, tillika statens fattigvårds- och barnavårdsinspektör, samt 1 förste kanslisekreterare, tillika assistent hos nämnde inspektör. Till följd av det starkt växande arbetet å sistnämnda byrå — orsakat icke minst av den ökade omfattning, vari råd, upplysningar och yttranden inhämtas från inspektionen — har förutom byråns vanliga personal en av departementets andre kanslisekreterare under senare tid haft sin huvudsakliga tjänstgöring förlagd till denna byrå. Vad angår *byrån för sociala ärenden i allmänhet samt hälso- och sjukvårdsärenden*, består denna för närvarande i realiteten av två självständigt arbetande avdelningar med var sin chef, i det att den ena — för sociala ärenden i allmänhet — förestås av ett kansliråd å ordinarie stat, medan den andra — för hälso- och sjukvårdsärenden —

står under ledning av det å övergångsstat uppförda kanslirådet. Dessa två avdelningar motsvara alltså i själva verket de båda förutvarande byråerna för sociala ärenden i allmänhet samt för ärenden angående hälso- och sjukvård. Medan de två byråerna före omorganisationen vardera disponerade 1 förste och 1 andre kanslisekreterare, är byråpersonalen däremot för närvarande reducerad till 1 förste kanslisekreterare, indelad till tjänstgöring å förenämnda avdelning för sociala ärenden i allmänhet, samt 1 andre kanslisekreterare med arbetsuppgifter hänförliga till hälso- och sjukvårdsärenden.

Nyss avsedda, å övergångsstat kvarstående kansliråd uppnår i början av nästkommande budgetår pensionsåldern, i följd varav till övervägande nu upptagits frågan, huru beredningen och föredragningen av ärendena angående hälso- och sjukvård i fortsättningen bör ordnas. Av skäl, som finnas angivna å sid. 10—13 i statsrådsprotokollet, har departementschefen ansett ofrånkomligt, att medicinalärendena i fortsättningen handläggas å en särskild byrå under en egen byråchef, ehuru man åtminstone tills vidare syntes kunna åtnöja sig med den reducerade byråpersonal i övrigt som efter 1926 års tjänstindragningar står till förfogande.

Då det emellertid möjligen kan ur olika synpunkter anses önskvärt att under ännu någon tid inhämta erfarenhet angående lämpligheten av den nuvarande byråorganisationen, i vad den avser handläggningen av sociala ärenden i allmänhet samt av hälso- och sjukvårdsärenden, och följaktligen även dröja med uppförandet å departementets ordinarie avlöningsstat av en kanslirådstjänst såsom ersättning för den nu å övergångsstat uppförda kanslirådsbefattningen, har departementschefen ansett sig böra ifrågasätta ett fortsatt bibehållande även under nästkommande budgetår av nuvarande personalorganisation. Detta förutsätter emellertid, att förenämnda, till övergångsstat överförda kansliråd efter uppnådd pensionsålder kvarstår i tjänst under nämnda budgetår. Härtill torde ifrågavarande befattningshavare — vilken såvitt nu kan bedömas uppfyller de i gällande pensionslag stadgade förutsättningarna för befattningshavares kvarstående i tjänst efter uppnådd pensionsålder — vara villig.

Därest nyss avsedda kansliråd skulle hava avgått vid uppnådd pensionsålder, hade övergångsstatens slutsumma nu kunnat minskas. På grund av den uppfattning, departementschefen haft i fråga om sättet för medicinalärendenas handläggning under närmaste framtiden, har departementschefen emellertid funnit sig böra utgå från att någon ändring av departementets övergångsstat icke sker under nästa budgetperiod. Å andra sidan har, trots vad som anförts rörande arbetskrafternas otillräcklighet enligt gällande ordinarie stat, under förutsättning att den sålunda avsedda anordningen läte sig genomföra, någon höjning av sistnämnda stat ansetts icke behöva ifrågasättas.

Emellertid har av annan anledning en ändring i socialdepartementets ordinarie avlöningsstat ifrågasatts från och med nästkommande budgetår. Detta har skett i samband med ett av statens inspektör för fattigvård och

barnavård uti skrivelse den 22 september 1928 framlagt förslag om anordnande av särskild kontroll m. m. i avseende å spädbarnshem och förlossningshem, för vilket förslag redogörelse lämnats å sid. 13—18 i statsrådsprotokollet. Till beredande av ersättning för inspektions- och upplysningsarbete i ifrågavarande hänseende har beräknats ett belopp å 3,000 kronor, att utgå från den i departementets ordinarie avlöningsstat upptagna anslagsposten till ersättning till sakkunniga biträden åt nyssnämnda inspektör. Posten i fråga har sålunda höjts med sagda belopp eller från 6,000 till 9,000 kronor.

Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle alltså socialdepartementets ordinarie avlöningsstat från och med budgetåret 1929/1930 erhålla följande utseende:

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	175,200
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	45,200
Ersättning till sakkunniga biträden åt statens inspektör för fattigvård och barnavård	9,000
Summa kronor	229,400

Övergångsstaten skulle bli oförändrad med ett slutbelopp av 19,100 kronor.

I anslutning till berörda ökning av avlöningsstatens slutsumma har även anslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli höjts, nämligen från 245,500 till 248,500 kronor.

Såsom ovan nämnts, är den av Kungl. Maj:t äskade förhöjningen av förevarande anslag föranledd av det förslag om anordnande av särskild kontroll m. m. i avseende å spädbarnshem och förlossningshem, Kungl. Maj:t under förevarande punkt framlagt.

Utskottet behjärtar de synpunkter, som föranlett ifrågavarande anslagsäskande. De bristfälligheter beträffande tillsynen av enskilda spädbarns- och förlossningshem, som genom den i statsrådsprotokollet omförmälda undersökningen bragts i dagen, torde mana till, att omedelbara åtgärder för undanrödjande av dessa missförhållanden vidtagas. Utskottet håller sålunda före, att undersökningen ifråga skyndsamt bör slutföras och att erforderliga föreskrifter böra åvägabringas i syfte att uppnå en fortlöpande betryggande kontroll å ifrågavarande område. Enligt utskottets mening tala starka sakliga skäl för att de fortsatta undersökningarna och bearbetningen av dessas resultat bedrivs under nära samverkan mellan medicinalstyrelsen samt statens inspektör för fattigvård och barnavård.

Mot storleken av det för ändamålet ifråga beräknade beloppet synes utskottet icke vara något att erinra. Med hänsyn till anslagsbehovets tillfälliga karaktär anser utskottet emellertid, att beloppet bör utgå såsom ett extra anslag, att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas på sätt Kungl. Maj:t finner lämpligt.

I avseende å den framtida fortlöpande kontrollen vill utskottet slutligen hava uttalat, att densamma med hänsyn till beskaffenheten av den verksamhet, som skall bliva föremål för övervakning, torde böra normalt genomföras med anlåtande av vederbörande tjänsteläkare efter direktiv från medicinalstyrelsen.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och då utskottet icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag

a) upptaga det ordinarie förslagsanslaget till socialdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli med oförändrat belopp, 245,500 kronor; samt

b) till beredande av ersättning för inspektions- och upplysningsarbete i avseende å verksamheten vid spädbarns- och förlossningshem för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 3,000 kronor.

Stockholm den 21 maj 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. A. Carlsson* i Gävle, *C. I. Asplund, C. G. V. Hammarskjöld, J. G. Walles, E. A. Lundell* och *K. A. W. Björck*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *C. R. Jansson* i Falun, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *P. M. Olsson* i Blädinge, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, E. J. Wigforss, S. Persson* i Fritorp, *A. Danielsson, O. Andersson* i Höör, *G. Persson* i Falla och *J. Jönsson* i Revinge.